

VEDENÍ TŘÍDNICKÝCH HODIN – ZÁŠKOLÁCTVÍ

PREVENCE

Primární prevence patří k základním nástrojům a strategickým přístupům snižování výskytu širokého spektra všech forem rizikových jevů a chování u dětí a mládeže (populace žáků základních a středních škol), jako je záškoláctví, šikana, rasismus, xenofobie, vandalismus, kriminalita, užívání návykových látek (tabák, alkohol, ilegální drogy), šíření HIV/AIDS nebo patologickým hráčství.

NÚV - vzdělávání pro krajské školské koordinátory
Mgr. Helena Fialová

Praha 2017

ZÁKLADNÍ INFORMACE O PROGRAMU

- **Úroveň provádění:** všeobecná prevence
- **Oblast zaměření:** specifická prevence v adiktologii
- **Cílová skupina:** Žáci 7.-9. tříd ZŠ, tj. věk 13 - 16 let
- **Forma:** interaktivní
- **Délka programu:** dlouhodobý program
- **Poskytovatel:** Magdaléna, o.p.s., Centrum primární prevence

POPIS PROGRAMU

- Program staví na ***předávání vyvážených informací*** z oblasti rizikového chování.
- ***Nenásilnou formou.***
- Zamyšlení se nad ***pojmem rizikové chování*** a jak to mám ve svém životě já.
- Pracuje se s hodnotami, dovednostmi a schopnostmi.
- Vyzkouší si různé techniky a ***uvědomí si svoje hranice.***
- Práce s emocemi, life skills.

VÝCHODISKA PROGRAMU

- Utváření osobní identity, které úzce souvisí s vývojem Ega. Adolescent hledá svojí identitu (Erikson, 1999).
- Zásady efektivní primární prevence (Miovský, Skácelová, Zapletalová, & Novák, 2010).
- Z modelu komplexního vlivu sociálního prostředí. Cílem je posilovat protektivní a oslabovat rizikové faktory za podpory rodičů a důležitých dospělých.
– (Miovský et al., 2012).
- Metodický manuál CPP Magdaléna, o.p.s.

CÍLE PROGRAMU

- Prohloubit a rozšířit **informace, znalosti a postoje** žáků v oblasti prevence rizikového chování.
- **Vyvážené informace** s lehkým důrazem na negativa.
- Zaměření se na **názory, informace, znalosti žáků** a jejich postoje k danému tématu a snažit se rozvinout široce názorovou diskuzi.
- Cílem metodiky je **usnadnění práce s třídním kolektivem**, inspirace a předání dovedností a znalostí.

CÍLOVÁ SKUPINA

- ***Náročná životní etapa*** spojená s množstvím proměn, směřujících jejich osamostatnění a soběstačnosti.
- Na jejich stále ještě ***nezralou a sociálně neukotvenou osobnost*** vyvíjí obrovský tlak
 - jak zvenčí (*mnohé nároky, možnosti, mezi kterými je nutno volit, kritika okolí, konflikty*),
 - tak i zevnitř (*nejistota, nevyhraněnost, zmatenost, úzkosti, agrese, frustrace*).
- Dospívající jsou v tomto období ***velmi zranitelnou skupinou populace***.

HARMONOGRAM PRO KAŽDÉ SETKÁNÍ PEDAGOGA A ŽÁKŮ

- Přivítání se s žáky
- Pravidla – vysvětlení nebo zopakování pravidel
- Úvodní kolečko – nějaká otázka na rozmluvení, na prolomení ledů
- Technika rozehřívací / pro uklidnění – dle situace ve třídě, žáky rozproudit, nebo zklidnit a naladit na společnou práci
- Představení tématu- cíl dnešního setkání, případně zopakování tématu z minula
- Techniky k tématu - jednotlivé techniky jsou popsány níže
- Závěrečné kolečko/ evaluace / reflexe bloku – každý žák by měl dostat možnost zhodnotit program
- Zpětná vazba se ŠMP pokud se objeví podezření na rizikový jev (např. šikana, kyberšikana, užívání NL atd.) nebo otevření osobního problému, obtížné rodinné situace žáka

OBSAH PROGRAMU A DOPORUČENÍ PRO REALIZACI

- ***Interaktivita, zážitkovost, nácvik rolí,*** předávání informací, práce ve skupině.
- Pedagogové jsou seznámeni s metodikou programu a jeho jednotlivých lekcí.
- Pedagogové si zde ***vyzkouší jednotlivé techniky*** - nácvik rolí a sami si tak, do jisté míry mohou ***na vlastní zkušenost zažít pocity,*** které pak mohou provázet jejich žáky.

KDE SE OBJEVUJE TÉMA ZÁŠKOLÁCTVÍ –

7.ROČNÍK

- **TÉMA: VZTAHY VE TŘÍDĚ**
 - „Kolečko“
 - „Brainstorming - Šikana“
 - „Oběť a agresor“
 - „Strom třídy“
 - „Pavučina“
- **TÉMA: KLUCI A HOLKY – DVA JINÉ SVĚTY**
 - „Hledání společného“
 - „Brainstorming – Láska, dospívání“

KDE SE OBJEVUJE TÉMA ZÁŠKOLÁCTVÍ –

8. ROČNÍK

- **TÉMA: MOJE HRANICE A PRAVIDLA**
 - „Brainstorming – hranice a pravidla“
 - „Ostrov“
- **TÉMA: CO JE VĚTŠÍ RIZIKO**
 - „Čtyři rohy“
- **TÉMA: PARTNERSKÉ VZTAHY A SEX**
 - „Soustředné kruhy“
 - „Brainstorming – partnerské vztahy a sex“
- **TÉMA: JINÉ ZÁVISLOSTI**
 - „Casino“

KDE SE OBJEVUJE TÉMA ZÁŠKOLÁCTVÍ –

9. ROČNÍK

- **TÉMA: CO TEĎ**
 - „Co budu dělat za 10 let“
 - „Místo po mé levé ruce je volné“
- **TÉMA: NÁVYKOVÉ LÁTKY A ZÁKON**
 - „Cesta feťáka“
- **TÉMA: E-VOLNÝ ČAS**
 - „Brainstorming – Internet a volný čas“
 - „Přidej kamaráda“
- **TÉMA: JAK MŮŽU POMOCI JÁ A JAK POMÁHAJÍ JINÍ**
 - „Planeta“

DALŠÍ INFORMACE

- Časová struktura
- Personální nároky
- Kontraindikace/omezení
- Evaluace
- Materiální požadavky a pomůcky
- Prostorové požadavky
- Požadavky na supervizi/intervizi
- Ověření efektivity programu
- Návaznosti/vhodné kombinace
- Formy podpory (internet, vzdělávání, materiál atd.)

PROČ VZDĚLÁVÁNÍ PEDAGOGŮ A INTERAKTIVNÍ PRÁCE V PRIMÁRNÍ PREVENCI RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ?

KONKRÉTNÍ PRAXE

- ***Pedagog / třídní učitel***
 - Přibližování se žákům
 - Opora
 - Vytvoření užšího vztahu s žáky
 - Vytváří / Posiluje pozitivních vazby mezi žáky
 - Stěžejní osoba

EFEKTIVNÍ PREVENCE

- **Komplexnost a kombinace mnohočetných strategií.**
- **Kontinuita působení a systematická plánování.**
- **Preventivní působení je systematické a dlouhodobé.**
- **Cílenost a adekvátnost informací.**
- **Pozitivní orientace prevence** a demonstrace konkrétních alternativ.
- V programu je **zohledněn věk, míra rizikovosti, úroveň vědomostí, sociokulturní zázemí, etnická příslušnost, postoje dané skupiny.**
- **Podpora zdravého životního stylu, využívání pozitivních modelů** a nabídka pozitivních alternativ atraktivních v příslušné cílové skupině.
- **Využití „peer“ prvku** - Realizátoři programu vystupují spíše v roli iniciátorů a moderátorů nežli přednášejících.
- **Denormalizace.**
- **Podpora protektivních faktorů** ve skupině žáků, vytváření podpůrného a pečujícího prostředí.

(Miovský, M., Zapletalová, J., Skácelová, L.: Zásady efektivní prevence rizikového chování u dětí a mládeže in Primární prevence rizikového chování ve školství, 2015)

NEEFEKTIVNÍ PREVENCE

- Dále **podle posledních výzkumů a odborné literatury je za neefektivní prevenci** považováno pouhé poskytování zdravotních či jiných typů informací o daném typu RCH; **zastašování, zakazování, přehánění následků užívání, moralizování** a v nespolední řadě afektivní výchova postavená pouze na emocích a pocitech.

(Miovský, M., Zapletalová, J., Skácelová, L.: Zásady efektivní prevence rizikového chování u dětí a mládeže in Primární prevence rizikového chování ve školství, 2015)

EVROPSKÁ STRATEGIE PREVENCE

"Prevence staví na socializaci, kde hlavním **cílem je individuální rozhodování, se zaměřením na sociálně vhodné chování.** Jeho cílem není pouze zabránit užívání drog, ale také oddálit zahájení, snížit její intenzitu nebo zabránit eskalaci do problémového užívání. Socializace je proces přenosu kulturně přijatelných postojů, norem, přesvědčení a chování, a reaguje na tyto podněty odpovídajícím způsobem s dostatečným sebeovládáním. Obecný názor drogové prevence, a to zejména u laické veřejnosti, se skládá z informování (varování) mladých lidí o účincích (nebezpečích) užívání drog. Prevence je pak často ztotožňována s kampaní v médiích. **V současné době není prokázáno, že pouhé poskytování informací o účincích drog nebo masové mediální kampaně, by měli dopad na užívání drog** nebo vliv na celou cílovou skupinu dětí a mladistvých.

Ve skutečnosti **výzva drogové prevence spočívá v zaměření se na pozitivní změnu chování, postojů, hodnot a životní styl dětí a mladistvých.** To vše probíhá díky multioborovému přístupu v oblasti prevence, která pracuje s jejich sociálními normami, interakcemi s vrstevníky, životními podmínky a jejich vlastními rysy osobnosti. Tento názor se odráží také v moderních preventivních přístupech, které mají za cíl snížení rizikového chování v souvislosti s návykovými látkami . "

(www.emcdda.europa.eu/)

LITERATURA A ZDROJE

- Erikson, H. E. (1999). *Životní cyklus rozšířený a dokončený*. Nakladatelství lidové noviny.
- Fialová, H. (2015). Jak můžu pomoci já a jak pomáhají jiní. In *Programy a intervence školské prevence rizikového chování v praxi*. Praha: NLN. s.r.o. Kapitola 9.7, s. 223 - 232
- Charvát, M., Jurystová, L., & Miovský, M. (2012). *Čtyřúrovňový model kvalifikačních stupňů pro pracovníky v primární prevenci rizikového chování*. Praha: Univerzita Karlova v Praze a Togga.
- Miovský, M. e. (2012). *Výkladový slovník základních pojmů školské prevence rizikového chování*. Praha: Univerzita Karlova v Praze a Togga.
- Miovský, M. e. (2015). *Programy a intervence školské prevence rizikového chování v praxi*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 1. lékařská fakulta, Klinika adiktologie.
- Miovský, M., Skácelová, L., Zapletalová, J., & Novák, P. (2010). *Primární prevence rizikového chování ve školství*. Praha: Sdružení SCAN, Univerzita Karlova v Praze a Togga.
- Vágnerová, M. (2012). *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Praha: Karolinum.
- Weiss, P. (2006). Psychosexuální vývoj a jeho poruchy. In P. Říčan, & D. Krejčířová, *Dětská klinická psychologie* (pp. 283-286). Praha: Grada Publishing, a.s.
- www.emcdda.europa.eu/

Prostor pro dotazy...

Děkuji za pozornost.

Magdaléna, o.p.s.
Centrum primární prevence
Včelník 1070
252 10 Mníšek pod Brdy

Odborný garant
Mgr. Helena Fialová
fialova@magdalena-ops.cz
+420 737 284 597